

Länstyrelserna

Länstyrelserna i Gävleborgs län,
Uppsala län och Västmanlands län

En ofrivillig arena för prostitution och människohandel

Kartläggning av förekomsten av prostitution på hotell, B&B och
vandrarhem i Gävleborg, Uppsala och Västmanland

**En ofrivillig arena för prostitution och människohandel - kartläggning av förekomsten av prostitution på hotell,
B&B och vandrarhem i Gävleborg, Uppsala och Västmanland**

Utgiven av Länsstyrelserna i Gävleborgs län, Uppsala län och Västmanlands län

Charlotte Florén och Pernilla Börjesson

Illustrationer: Annefrid Sjöman

Diarienummer: 801-3809-19

Förord

Den 10 juni 2008 presenterade regeringen den första handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Ett led i handlingsplanen är att länsstyrelserna tar initiativ till att samordna insatser som syftar till att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt ökar skyddet och stödet för utsatta.

Länsstyrelsen i Västmanlands län bildade en regional samverkansgrupp samt tog fram en regional samverkansplan mot prostitution och människohandel. I satsningen ingick flera utbildningsinsatser för samtliga aktörer som kan möta prostitution och människohandel - hotell och andra uthyrare var en särskilt utpekad målgrupp. Arbetet har sedan dess utvecklats i länen, kompetensen har stärkts och samverkan har utvecklats ytterligare.

Under 2017 beslutade Länsstyrelsen Gävleborg och Västmanland att tillsammans satsa på en regionkoordinator mot prostitution och människohandel. Länen har gemensamt polis- och åklagarområde och kan se viktiga samverkansvinster tillsammans. Från år 2019 har även Länsstyrelsen Uppsala anslutit och vi har utökat till två heltidstjänster. Förutom det operativa arbetet så gör regionkoordinatorerna en stor del av länens utbildningsinsatser. Dock har det varit ett fåtal satsningar de senaste åren mot hotellen, vilket föranledde att vi såg ett behov av att kartlägga deras uppfattning om förekomst av prostitution samt behov av stödinsatser. Med anledning av detta genomförde Länsstyrelsen Västmanland denna kvantitativa kartläggning under början av 2019.

Vår förhoppning är att kartläggningen ska ligga till grund för alla berörda myndigheter samt hotell och övriga uthyrare för hur de kan fortsätta att utveckla arbetet mot prostitution och människohandel.

Pernilla Börjesson

Funktionsledare, Länsstyrelsen Västmanland

Charlotte Florén

Handläggare, Länsstyrelsen Västmanland

Innehåll

Förord	3
Bakgrund	7
Syfte	8
Metod och genomförande	9
Genomförande av kartläggningen	9
Urval och avgränsningar	9
Analysmetod	9
Resultat	10
Diskussion	13
Referensförteckning	14
Bilaga 1 Enkätfrågor	15

Bakgrund

Regeringen har tagit fram en nationell handlingsplan mot prostitution och människohandel.¹ I inledningen till den står det:

Att handla med människor är en av de allvarligaste formerna av organiserad brottslighet och innebär ett cyniskt utnyttjande av andra människor. Människohandel kränker den drabbades rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp. Ett stort antal människor i världen, främst kvinnor och barn, är utsatta för människohandel varje år och majoriteten av dessa utnyttjas sexuellt. [...] Att förebygga och bekämpa människohandel, inklusive efterfrågan av köp av sexuella tjänster, är en prioriterad fråga för regeringen.²

Sedan 1999 är köp av sexuella tjänster förbjudet i Sverige.³ Problemet kvarstår dock, och det förekommer att hotell, bed & breakfastboenden och vandrarhem utnyttjas för att bedriva prostitutionsverksamhet. Människohandel för sexuella ändamål har varit olagligt i Sverige sedan 2002, och sedan 2004 även då det gäller andra former av utnyttjande.⁴ Även koppleri är kriminellt i Sverige.⁵ När det gäller anmälningar och lagföringar angående köp av sexuell tjänst kan man se en ökning sedan förbudet infördes 1999, men beträffande människohandel för sexuella ändamål kan man inte se någon liknande utveckling.⁶

Landets länsstyrelser har ett regeringsuppdrag att, i respektive län, främja samordningen av insatser som är till för att stävja prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Framför allt ska länsstyrelserna rikta in sig på insatser som syftar till att minska efterfrågan på köp av sexuella tjänster.⁷ Som ett led i att komma tillrätta med problemet gör Länsstyrelsen Västmanland den här kartläggningen för att få en tydligare bild av läget och en uppfattning om hur länsstyrelserna kan bidra för att hjälpa hotell med flera boenden att motverka prostitution i deras verksamheter.

Sedan år 2017 har region Mitt en regionkoordinator mot prostitution och människohandel. Funktionen samfinansieras av länsstyrelserna, Jämsjö samt kommunerna. Västerås stad är värdkommun. Till följd av den höga ärendemängden har region Mitt från 2019 två koordinatörer.

Dessa utgör en resurs för yrkesverksamma som möter misstänkta fall av människohandel i sitt arbete, och kan även stödja personer som blivit utsatta för människohandel. Om den utsatta kommer från ett annat land än Sverige kan regionkoordinatorerna även hjälpa till med att planera ett återvändande till hemlandet.⁸

Regionkoordinatorernas uppdrag är att:

- bistå regionala myndigheter, till exempel polis och socialtjänst, med stöd vid människohandelsärenden och fungera som en regional aktör med spetskompetens gällande människohandel,
- synka arbetet mot prostitution och människohandel som sker på regional nivå med arbetet som sker på nationell nivå genom kontinuerlig kontakt med den nationella samordnaren mot prostitution och människohandel hos Jämställdhetsmyndigheten samt att
- länka vidare människohandelsärenden i regionen till rätt instans.

<https://www.nmtsverige.se/om-oss/regionkoordinatorer>

1. Handlingsplan mot prostitution och människohandel. Bilaga till regeringsbeslut. 2018-02-08 nr II:1, Socialdepartementet.

2. Ibid., s. 4.

3. <https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/sexualbrott/>, hämtat 190315.

4. <https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/manniskohandel/>, hämtat 190315.

5. <https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/sexualbrott/>, hämtat 190315.

6. Handlingsplan mot prostitution och människohandel, s. 8.

7. Ibid., s. 14.

8. *Regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel: Stödprocess vid misstänkt människohandel*, NMT Nationellt Metodstöd mot prostitution och människohandel samt Jämställdhetsmyndigheten, s. 4.

Syfte

Syftet med den här kartläggningen är att ge en bild av i vilken utsträckning hotell, bed & breakfastboenden och vandrarhem upplever att de har problem med prostitution i sina verksamheter, hur de tycker att samverkan med Polisen fungerar och huruvida de önskar stöd i hur de ska hantera prostitutionen.

Metod och genomförande

Genomförande av kartläggningen

För att ta reda på hur situationen ser ut i Västmanlands, Uppsala och Gävleborgs län skickade Länsstyrelsen Västmanland ut en enkät via e-post i början av 2019 till hotell, bed & breakfastboenden och vandrarhem. Enkäten genomfördes i *Kundkoll*, som är ett internetbaserat enkätverktyg. Enkäten består av ett antal frågor där respondenten kan svara ja eller nej, och svarar man ja ombeds man att beskriva närmare. Några enstaka frågor besvarar man enbart med fritext, och i slutet av enkäten ges respondenten möjlighet att fritt formulera ytterligare synpunkter och kommentarer. Antalet respondenter på de olika enkätfrågorna skiljer sig åt dels på grund av att tretton respondenter inte har slutfört enkäten, dels på grund av att inte alla respondenter har svarat på alla frågor.

Länsstyrelsen skickade ut enkäten till 192 olika boenden (se närmare under 5.2 angående hur urvalet av hotell etc har gjorts). 93 respondenter påbörjade undersökningen, och av dessa var det 80 som avslutade den. Efter en tid skickades en påminnelse ut till de respondenter som ännu inte hade svarat på enkäten. I slutet av rapporten återfinns enkätfrågorna som bilaga.

Urval och avgränsningar

De typer av boenden som ingår i kartläggningen är hotell, bed & breakfastboenden och vandrarhem. För att hitta dessa boenden och kontaktuppgifter till dem har sökningar gjorts på Internet via Google men även via www.booking.com. Länsstyrelsen kontaktade även Västerås Tourist Center, Uppsala Turistinformation och Gävle Turistcenter, som tillhandahållit sammanställningar av olika boenden. Det är sannolikt att alla boenden inte har kunnat hittas, dessutom fick ett antal boenden uteslutas på grund av att deras e-postadresser inte fungerade.

Analysmetod

I *Kundkoll* redovisas respondenternas svar utifrån antal och andel som svarat ja respektive nej på frågorna. Utifrån detta och de svar respondenterna har formulerat fritt har mönster och tendenser kunnat utläsas. I rapporten är alla boenden avidentifierade.

Resultat

Samtliga resultat och citat är hämtade från den enkät Länsstyrelsen genomfört i *Kundkoll*.

Problem med prostitution på boendet: Knappt en femtedel av respondenterna har haft problem med prostitution eller sexköp på sitt hotell, bed & breakfastboende eller vandrarhem. Det kan till exempel vara så att gästen bara vill hyra ett dagrum, vilket leder till att personalen blir misstänksam. Annat som väcker misstanke är märkliga bokningar, falska kort och att man betalar kontant redan vid ankomsten. Så här beskriver en respondent att det kan gå till:

Vi har gäster, oftast kvinnor, som bokar via tredjepartskanaler såsom booking.com, Expedia osv. De betalar kontant vid ankomst, vilket är väldigt ovanligt nu för tiden. Vi har sedan sett att det kommer män till hotellet och möter upp kvinnan, alternativt åker kvinnan iväg.

En respondent beskriver att man vid flera tillfällen har haft mycket unga tjejer från Rumänien och Nigeria på sitt boende, vilket lett till stark misstanke om prostitution.

Uppfattning om ifall det är koppleri eller människohandel som ligger bakom: Mycket få, ca fyra procent, har en uppfattning om ifall det är koppleri eller människohandel som ligger bakom prostitutionen på deras boende. En respondent har ett nära samarbete med Polisen, som vid några tillfällen sagt att de starkt misstänker människohandel. En annan beskriver att de kriminella försöker luras på olika sätt, till exempel genom att ringa och boka rum för sin "fru", bokning och betalning görs med ett stulet kreditkort. De prostituerade kommer från Afrika eller Östeuropa, och sedan man upptäckt mönstret ställer man krav på att den som bokar betalar övernattningen med eget kort i eget namn.

Rutiner vid misstanke om prostitution: Ca 40 procent har rutiner för hur de ska gå tillväga om de misstänker fall av prostitution, och många av dessa tar kontakt med Polisen. Andra exempel på sådant respondenterna gör vid misstanke: säger att det är fullbokat, har kontroll på vilka gäster som kommer, ger kvinnorna rum i närheten av receptionen så att det finns möjlighet att ha uppsikt över vad som händer samt att bara acceptera kortbetalning. En respondent berättar att om man redan vid bokningstillfället misstänker att det kan handla om prostitution informerar man om att gäster till gästerna inte är tillåtet, samt att man har ett samarbete med Polisen för allas trygghets skull. En respondent beskriver hur man har arbetat med problemet och uppnått ett gott resultat:

Vi har inom [...] ett nära samarbete med bl a Polisen och vi utbildar all personal på alla avdelningar inom antitraficking och dyl. Vi stör dessa handlare så mycket att vi nu som kedja är kända i dessa kretsar att vara ett icke bra val för affärer. Vi ser mycket mindre av detta idag än för 10 år sedan. Nu väljer de andra hotell som de vet inte har samma insikt och inte motarbetar så hårt.

Ytterligare en respondent säger att man kommit underfund med hur den här typen av bokningar går till och vilka argument den som bokar använder, och man strävar efter att kunna upptäcka syftet med bokningen redan vid bokningstillfället för att därigenom kunna hindra att gästen överhuvudtaget kommer till boendet.

Samverkan med Polisen: Sammanlagt 63 respondenter har svarat på frågan om hur de tycker att samverkan med Polisen fungerar. 41 procent av dessa svarar att samverkan fungerar bra. Åtta procent anser att den fungerar dåligt och fem procent medelbra. 46 procent, det vill säga nästan hälften av respondenterna, har ingen erfarenhet av samverkan med polisen eller svarar vet ej. En av de respondenter som anser att samarbetet med polisen fungerar dåligt önskar att Polisen skulle komma till dem och prata med både den prostituerade och sexköparen, men tror inte att Polisen skulle vara intresserad av det. En respondent som upplever att samverkan fungerar bra uppger att man har flera telefonnummer till prostitutionsroteln, som de tar kontakt med så fort de fattar misstankar, och Polisen kommer om de har resurser. Ett annat exempel på bra samverkan är när Polisen under en tid hade stort fokus på prostitution och i samband med det kontaktade respondenten och gav information, vilket uppskattades mycket av respondenten då denne saknar erfarenhet av prostitutionsproblematiken.

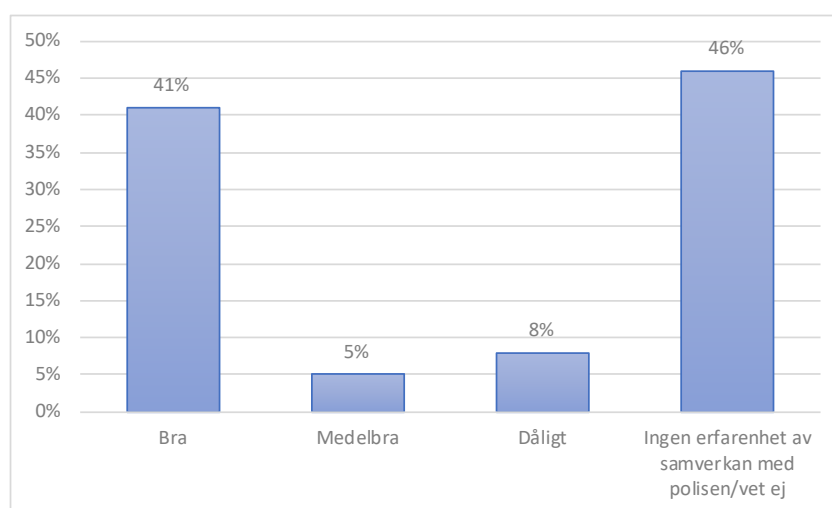

Diagram 1: Sammanlagt 63 respondenter har svarat på frågan om hur de tycker att samverkan med Polisen fungerar.

Regionkoordinator: Knappt åtta procent känner till att man kan få hjälp av en regionkoordinator, men i de fall man tagit kontakt med koordinatören har det fungerat bra:

Det har fungerat alldeles utmärkt med Polisens koordinator. [...] Känns mycket tryggt och värdefullt för oss att få stöd och hjälp för dessa situationer.

Det kan också vara så att man känner till regionkoordinatören, men ännu inte har behövt stöd.

Agerar olika utifrån ålder: Cirka femton procent av respondenterna svarar att de agerar olika utifrån vilken ålder den utsatta verkar ha. Om någon såg ut att vara väldigt ung skulle man agera fortare och även försöka skynda på Polisen.

Får personalen någon utbildning: Drygt en femtedel av de som svarat på enkäten säger att personalen får utbildning i hur de ska hantera situationer där det finns skäl att misstänka att det förekommer prostitution. Någon har en utbildning inplanerad inom kort, en respondent säger att personalen får information om kännetecknen för prostitution och vilka rutiner man ska följa om misstanke finns. Det förekommer även att man har ett utbildningspaket som samtliga anställda får ta del av.

Informerar ni gästerna om att prostitution inte accepteras: Fyra procent av respondenterna svarar att de informerar sina gäster om att prostitution inte accepteras på deras boende. Något boende har med i sina allmänna villkor att prostitution inte accepteras, och någon respondent svarar att man klargjort sin ståndpunkt i frågan genom centrala informationsinsatser.

Berättar era gäster för er att det är viktigt för dem att ni arbetar aktivt med att motverka människohandel och prostitution: Cirka elva procent av respondenterna beskriver att deras gäster berättar för dem att det är betydelsefullt för dem att boendet i fråga arbetar aktivt med att motverka människohandel och prostitution.

Vill ni ha stöd, av vilket slag?: 24 procent av respondenterna önskar få stöd i hur de ska hantera prostitutionen. Exempel på önskemål:

- Utbildning och information om olika kontaktpersoner.
- En checklista på sådant man bör vara uppmärksam på, samt information om hur man ska gå tillväga om man faktiskt upptäcker prostitution i sin verksamhet.
- Mer resurser (personal) till polisen så att de kan hjälpa till då man tar kontakt med dem vid misstänkta fall av prostitution, så att de utsatta kan få stöd.
- Information angående ligors tillvägagångssätt.
- Ta fram en sticker/ett emblem på nationell nivå som informerar om att prostitution inte är tillåtet.
- Att få en genomgång med en regionkoordinator så att man är förberedd och kan hänvisa till henne ifall det skulle uppstå något fall av prostitution.

Ytterligare synpunkter och kommentarer från respondenterna: Någon önskar bättre kontroller via bokningssajter, och vill ha information om vad man kan och får göra för att få bort prostitutionen. En uthyrare menar att då man inte själv är inblandad i bokningen kan man inte i förväg stoppa prostitutionen.

Diskussion

Knappt en femtedel av respondenterna i undersökningen säger sig ha haft problem med prostitution eller sexköp. Det finns anledning att fundera över om prostitutionen på hotell och andra boenden har minskat. Förekommer den istället mer i lägenheter i samband med andrahandsuthyrningar, AirBnB etc? I samband med en insatsvecka mot sexköp, som genomfördes av Polisen i maj 2019 i Västerås och Uppsala, identifierades två lägenheter i Västerås där sexköp skedde, och i Uppsala ägde prostitutionen rum på ett hotell.⁹

Cirka 40 procent av uthyrarna har rutiner för hur de ska gå tillväga om de misstänker fall av prostitution. Fler skulle behöva ha rutiner för att snabbt kunna vidta åtgärder vid misstanke. Även när det gäller utbildning av personal behöver en ökning ske då endast en femtedel av uthyrarna utbildar sina anställda i prostitutionsfrågan.

Kartläggningen visar att knappt åtta procent av respondenterna känner till funktionen regionkoordinator. Det innebär att regionkoordinatorerna behöver informera olika aktörer om att de finns och vilket slags stöd de kan ge.

En fjärdedel av respondenterna önskar att få stöd i hur de ska hantera situationer där det finns anledning att misstänka att prostitution förekommer. I kartläggningen framkommer även önskemål om bättre kontroller via bokningssajter. Länsstyrelserna behöver uppmärksamma bokningssajterna, olika aktörer samt även lagstiftarna på problemet att prostitutionen finns med redan då boendet bokas via en bokningssajt, och stödja dem i att hitta sätt att motverka problemet.

Utvecklingsbehov som identifierats i samband med kartläggningen:

- öka aktörernas kunskap kring prostitution och människohandel, då det gäller till exempel lagstiftning, tecken på prostitution, hur uthyrare kan agera vid misstanke om prostitution samt vart man kan vända sig,
- öka aktörernas kännedom om regionkoordinatorerna,
- ta fram informationsmaterial till aktörerna, såsom checklistor, kontaktuppgifter och dylikt, samt
- ta fram informationsmaterial mot prostitution för hotellen, exempelvis dekaler.

9. Anna Haglund, Erfarenhetsberättelse – insats mot sexköp maj 2019, PM, Polismyndigheten, 2019.

Referensförteckning

NMT och Jämställdhetsmyndigheten, *Regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel: Stödprocess vid misstänkt människohandel.*

Polismyndigheten, *Erfarenhetsberättelse – insats mot sexköp maj 2019*, PM (2019).

Socialdepartementet, *Handlingsplan mot prostitution och människohandel*, Bilaga till regeringsbeslut 2018-02-08 nr II:1.

<https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/manniskohandel/> (hämtat 190315).

<https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/sexualbrott/> (hämtat 190315).

<https://www.nmtsverige.se/om-oss/regionkoordinatorer> (hämtat 190626).

Bilaga 1

ENKÄTFRÅGOR – KARTLÄGGNING HOTELL, B & B, VANDRARHEM OCH PROSTITUTION

1. Har ni haft problem med prostitution/sexköp på ert hotell/B & B/vandrarhem?
Om ja, beskriv!
2. Har ni någon uppfattning om ifall det är koppleri eller människohandel som ligger bakom?
Om ja, beskriv!
3. Har ni några rutiner för hur ni ska gå till väga när ni misstänker fall av prostitution?
Om ja, beskriv!
4. Hur fungerar samverkan med Polisen i de fall ni behöver deras hjälp?
5. Händer det att ni undviker att larma Polisen?
Om ja, beskriv!
6. Det finns en regionskoordinator som kan hjälpa till både genom att informera om prostitution och människohandel, och genom att bistå med stöd till den utsatta vid situationer där ni misstänker prostitution. Känner ni till att det finns en regionskoordinator för prostitution och människohandel? Om ja, har ni vänt er till henne för att få råd eller hjälp på annat sätt, och hur upplevde ni i så fall att det fungerade?
7. Kan ni neka en gäst att få tillgång till ert hotell/B & B/vandrarhem om ni misstänker prostitution?
8. Agerar ni olika utifrån vilken ålder den utsatta verkar ha?
Om ja, beskriv!
9. Får er personal någon utbildning i hur de ska hantera situationer där man kan misstänka prostitution?
Om ja, beskriv!
10. Informerar ni på något sätt era gäster om att prostitution inte accepteras på ert hotell/B & B/vandrarhem?
Om ja, beskriv på vilket sätt!
11. Berättar era gäster för er att det är viktigt för dem att ni arbetar aktivt med att motverka människohandel och prostitution?
12. Känner ni att ni skulle vilja ha stöd i hur ni ska hantera prostitutionen?
Om ja, vilket slags stöd?
13. Lämna gärna ytterligare synpunkter och kommentarer!

Länsstyrelserna

Länsstyrelserna i Gävleborgs län,
Uppsala län och Västmanlands län